„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 27. У Новом Саду, у суботу 2. (14.) марта 1896. Год. XII.

Србија и мађедонско питање.

Када је оно лане вештачки створено и на површину избачено јерменско питање, није прошло дуго времена, а оно је повукло за собом и ставило на дневни ред и мађедонско питање — питање, у коме су заинтересоване толике државе, и толики народи. Она иста тајанствена рука, која је створила јерменско питање, избацила је на површину и мађедонско питање, а све у једној цељи, да приведе крају коначно решење целог источнога питања, док Русија и Француска не би толико ојачале, да то питање реше онако, како би њима било по вољи, и како би њима ишло у прилог.

Мађедонско је питање било на дневноме реду, и Србија, чији су животни интереси ангажовани у томе питању, са највећом је бојажњу гледала на даљи развитак тога питања, које је онда акутним било постало. Та бојазан и несигурност огледала се најбоље у речима, које је тада један од најугледнијих српских државника у приватном разговору рекао: „За нас Србе би био велики удар, када би се источно питање у опште, а специјално мађедонско питање сада решавало. Ми смо сада у стадиуму спреме. Дошло је време да реорганишемо војску и да уредимо финанцијско стање земље. А ово, што сада чинимо, то је истом спрема за наше војно и финанцијско уређење. Чему се можемо надати, ако се источно питање сада стане да решава? Та ми данас не можемо ни озбиљно лице да направимо, толи да помишљамо на озбиљну акцију“.

Ове су речи најбоља карактеристика онога положаја, у коме се Србија фактично налазила, када се у Мађедонији стало да комеша. За Србију је једини спас био, да се одржи status quo, па да она на томе темељу спреми терена за своје интересе, када се питање мађедонско коначно буде решавало. Но одржати status quo лежало је изван моћи Србије, као што је и ван сфере бугарске моћи било, да наруши status quo у Мађедонији. Ми смо тада у овоме листу покушали да докажемо, како ће се status quo на истоку одржати просто за то, што то иде Русији у прилог, а она има осим добре воље и довољно снаге, да status quo одржи све донде, док се њој не буде учинило, да га треба мењати, и то онако, како она буде хтела.

Развој догађаја дао је нама за право, и данас нема никога, ко би се сумњао, да је status quo на Балкану осигуран, и да он никоме не иде тако у прилог, као Србији.

Најчврће гаранције за одржање данашњега стања на Балкану већ су створене. Бугарска, која је лане као лутка Енглеске хтела да реши мађедонско питање, данас после фиаска у Мађедонији мора у колосеку руске политике да штити status quo, а тај су исти миг добиле из Петрограда и друге владе па Балканскоме тропољу.

Говорити, како ће се „на пролеће“ решавати источно питање, како ће у Мађедонији букнути устанак, чим се гора зазелене листом, то су само празне гатке, јер док Русија жели, да се на Балкану одржи мир, и док се та њена жеља поклапа са жељом балканских држава, дотле не може бити ни речи о решавању источног питања уопште, нити ког другог питања, које је само део источног.

Али овај сретан исход мађедонског „устанка“, и она бојазан, која је пре тога била у Србији овладала, треба да буде memento за све Србе. Илија Гарашанин имао је обичај да каже: „Дође тако зло време, да већ мислимо: пропадосмо, а тек нас наш српски Бог ослободи нашега тешког положаја, и ми чисто оданемо.“ И као да је тај Бог, који је Србији толико пута помогао, (и на чији је рачун Србија толико пута грешила) — као да ју је тај Бог спасао и сада, када се из ненада и у невреме хтело да реши и мађедонско питање.

Ми с радошћу можемо констатовати, да је Српство свесно тога, да су му интереси у Мађедонији животни, као и то, да се ствари у самој Мађедонији почеле на боље да окрећу.

Status quo на Балкану одржан је, и осигуран, али само за неко време. Задатак Србије није, да се ослони на њега, па ништа не ради, већ на против, да јој данашње стање буде темељ за рад, да ово стање, које је фактично само провизорно, употреби на то, да осигура српске интересе у Мађедонији и да тако ојача и спреми се, да не буде опет неспремљена, када мађедонско питање дође на дневни ред, јер догађаји никог не чекају. Они ће и мађедонско питање опет временом бацити на површину. Јесенашња бојазан нека буде Србији опомена, да буде спремна, када се то питање, питање њених животних интереса, буде заиста коначно решавало.

Др. Б. С.

Италијанци у Африци.

Као тешка мора, тако притискују Италију последице страховитог пораза код Адуе. Криспија је нестало с политичког поља, генералу Баратијеру ће да скоро суди ратни суд у Масови, а што је најгоре, савезници Италије у Берлину и Бечу малко охладнеше према њој и неки већ потакоше питање, да-ли Италија, кад није кадра да савлада једно африканско племе, има права на назив велесиле, и да-ли ће она бити кадра одговорити својој савезничкој обавези, кад једном на европском бојишту загрме топови?

То неповерење од стране самих савезника Италије још је јаче, од кад је на чело влади стао маркиз ди Рудини, за кога се зна, да није баш особити пријатељ тројном савезу. Поред тако мрачних изгледа у Европи Италија не може имати одрешене руке у Африци. Русија и Француска је саветују, да се окане тројног савеза, који ју је бацио у повчану руину, због које неће никад моћи извршити планове своје колонијалне политике.

Вредно је чути, како говори о положају Италијанаца у Абисинији швајцарски мерник Илг, који је двадесет година провео у Абисинији и темељно познаје ту земљу, њене становнике и одношаје. Илг вели, да је негус Менелик реван Хришћанин и то тако, да баш због своје религиозности није хтео до сада да ступи у свезу са мухамеданским дервишима, и ако би то у политичком обзиру било врло повољно по њега. Менелик је врло добар војник и зна добро да употреби војничке мане, те му нису потребни страни официри. Има у Абисинији неколико Француза, али ти или имају подређену улогу, или се баве чисто научењачким питањима или терају трговину. Негус је главни заповедник војске и сам свој начелник штаба Уз њега стоје као доглавници и подзаповедници расМангаша и Маконен, такође изврсни војници. Илг не може га схвати нападај на Адуу и он се боји, да ће после пораза на Адуи хиљадама растераних Италијанаца пропасти у дивљим провалијама абисинских брегова.

Но далеко већа опасност прети италијанској експедицији од тога, што ће дивља урођеничка племена на Горњем Нилу, кад чују за победу Менеликову, листом устати и грунути на Италијанце и да ће пре свега узети на око град Касалу, коју је посео мајор Хидалго с једним батаљоном. Из главног стана су овој посади истина послали 2000 момака у помоћ, али се већ боје за судбину тог одељења, јер је непријатељска надмоћ врло велика.

Краљ Менелик неће сада хтети упуштати се у преговоре са Италијанцима, већ је намеран, да се својом сјајном победом потпуно користи. Услед тога он још јаче прикупља војску и према таким околностима нема никаква изгледа „guerra a fondo“ (рат до истраге), што га неке усијане главе у Италији желе. Војнички капацитети тврде, да сада Италија ни са 300.000 војника не може покорити Абисинце, јер треба знати, да број тих одважних горштака африканских износи 10 милијуна; до сада је само један део Менеликове војске учествовао у бојевима против Италијанаца, а ваља знати, да он има на расположењу још пет корова, који још нису ступили у борбу.

Руско јавно мњење је одлучно на страни краља Менелика и више угледних руских листова, међу осталима „С.-Петербургскія Вѣдомости“ и „Новое Время“, отворили су рубрику ради скупљања добровољних прилога за абисинске рањенике, а руско одељење друштва „Црвеног Крста“ одаслало је много болничара и лекара у Менеликов главни стан. У Риму не могу бити и нису томе противни и то тим мање, што је и Менелик у најновије доба приступио женевској конвенцији.

Дуго ће времена требати, док Италијанци само скупе експедициони кор у Еритреји, јер Менелик је Баратијерија тако страшно потукао, да је од целог кора Баратијеријева који је чинио 15.000 момака, пропало 200 официра и 8000 момака, дакле више од половине. То је удар, од кога се тешко опоравља.

△

Пређашња и данашња црквено-школска управа у Новом Саду.

II.

Кад је управа наше црквене општине дошла 1880. г. у руке др. И. Вучетића и његових другова, већ је била наша народно-црквена автономија у изузетном стању. Законито изабрани патријарх српски Прокопије Ивачковић био је умировљен без знања и утицаја народ. црк. сабора и на његово место именован је администратор, коме је поверена била сва управа народ. црк. добара и народне просвете. Томе незаконитом чину одупрло се цео народ и тражио је из својих црк. општина сазив народно-црквеног сабора, да овај, као законити форум, подигне свој глас против ове велике повреде народно-црквене аутономије. У реду тих општина устала је међу првима и наша новосадска црк. оп-

ЛИСТАК.

Никола Банди.

НОВЕЛА У ПИСМИМА.

Мађарски написао Алексије Бенедек.

(Свршетак).

Драги Никола!

Одазивам се Вашој жељи, да Вам са да или не одговорим да-ли ћу и сад, пошто сам прочитала Ваше писмо, још казати: „Говорите са мојом матером.“

Да или не!..... Када бих још она иста била, што јуче бејах, био би ми одговор лак, и без устезања писала бих Вам да или не. Али пазите добро, Никола Банди; Маргита, која Вам је јуче рекла „Говорите са мојом матером,“ не постоји више. Дуго, дуго посматрала сам данас своје лице у огледалу. Нека туђа девојка ми се у огледалу показа. То је било једно страно лице, стране очи и стран израз. „Ко је та девојка?“ питала сам и нехотице.

Никола Банди, Ви ми описасте причу Вашег живота, Ви писасте да је професор универзитета и посланик, коме су сви салони отворени, син једног сиротог сељака, да је отменог изгледа млад човек, који се по најновијој моди одева, најбоље цигаре пуши, касину посећује, на тркама је и свуда виђен.... пре кратког времена сиромах ученик био, за којим су код куће дан и ноћ један старац и једна старица плакали, који су сада пак тако сретни, и чије би последње дане Ви позлатити хтели.

С киме? Са мном!

Са мном! Никола Банди, знате-ли Ви ко сам ја? „Знам, знам“, кажете Ви. „Јединица цр. и кр. коморника и једне баронице“ Ви не знате, Никола! Мој отац је коморник, то је истина, моја мати баронница, и то је истина: али даље не знате ништа!

Презрите ме, господине! Јер када сам рекла: „И ја Вас љубим, говорите са мојом матером“, — — — онда сам лагала! Ја нисам осећала ни најмање љубави спрам Вас! Као добро изображена девојка, нашла сам у Вами све, што сам себи замишљала, и што вас је за мужа Маргите Чемерјаијеве квалифицирало: један одличан положај (уз то у младим годинама), отмен карактер, елегантна спољашњост, која је све очи на себе привукла. А да-ли је све то породичним одношајима доликовало, на то нисам ни помишљала. Ја сам то тако за поњатно држала, да Ви припадате отменој породици из Ердеља, и да би питање о том за Вас увреда била. За то је било још доцније времена.

Да ми је ко пре недељу дана рекао, да ће један не из нашег положаја моју руку запросити, исмејала бих га, и на сваког од мојих познаника пре помишљала, него на Вас. Никола, тешко мени, по сто пута тешко, кад би од другог докучила била, да сте Ви син сиротих сељака! Али по сто пута тешко и Вами, да нисте искрени спрам мене били, те да сте ми тек онда то признали, када би за повлачење моје речи већ доцне било!

Ја сам, са лаким осећајима, који су уобичајени били у нашем кругу, Вама без љубави прешла. Наклоност је довољна била; нашто онда и љубави? У мом досадањем животу ће се само толико променити, да ћу од сада са Вама, место са матером изалазити. Од сада ћете ме Ви пратити, где год зажелим, на балове, концерте и у купатила. Ми би сасвим коректан и елегантан живот проводили. Ја сам радо поред Вас, јер Ви сте леп, отмен и галантан човек, а и љубите ме, јер ја пити сам ружна нити глупа, разумевам се обући, и дужности домаћичине на задовољство извршити.

На тај начин сам ја себи брак представила.

Када би наш свештеник свој благослов дао, Ви би ме одвели на колодвор и извадили карте место за Италију, за Брашову. „Сада путујемо мојим родитељима, моја душо, мојим сиротим родитељима, који су обични али поштени људи.“

Ја бих се згрозила, када помислим, са каквим изненађењем би се та противност испунила. Ја, Маргита Чемерјаи, да са једним сељаком у породичан одношај ступим!

Страшно!

Ја бих у том браку сретна била; ми би добро заједно живели, и завидили би нам. Али то, што је затим дошло, било би више него несрећа. Ја бих Вас мрзила, и ма ми свет сва блага пред ноге спустио, и ма ме Ви највећом љубављу и нежношћу обасипали, ипак ту кривицу не би ни највећа љубав опрати могла. Али гле! Ево стојите преда мном, и ја не могу речи да нађем. Ја видим, како Ви са невероватном брзином растите, а ја, горда Маргита Чемерјаи, поред Вас ниско падам. Како сте велики Ви, а како мала ја! Никола, Банди

штина, те је послала представку за што скорији сазив сабора црквеног.

Кад се доцније, 1881. г. подигли неки свештеници наши с представком на министарство и молили, да се уништи наша народна црк. автономија овака каква је, и ту је наша општина прва устала и осудила тај чин и нападај њихов па нашу народ. црк. автономију. Кад је умировљени патријарх српски умрио 1881. г. а влада, против сваког правила, именовала патријарха, као што је познато, онда поново устане листом цео народ и тражио је сабора, да се овој новој повреди тражи лека. И у тој прилици била је наша општина прва, што је представком тражила нов сабор.

Тако је ова општина у оно време живо устајала сваком приликом и подизала свој глас у одбрану народно-црквене автономије.

Поред овог рада, којим смо бранили народну автономију, тражили смо пута и начина, да се у нашем народу одомаће добри, а искорењују рђави обичаји, да се љубав и привржености цркви и школи негује. Тако смо прославили и ми хиљадугодишњицу словенских апостола Кирила и Методија. — Кад смо опазили, да се у народу увлачи обичај да се у почетку ускршњег поста машкари и иде по вароши, ми смо умолили свештенство и учитељство, да одвраћа народ од тог ружног и туђег обичаја и видимо, да се то више не појављује овде у народу. А на против, радило се на томе, да се укорењују наши лепи обичаји, који се били изгубили овде; а наиме наредили смо, да се о Лазаревој суботи носи врбица. И ово је сад постала једна од најлепших и најмилијих дечијих свечаности.

У ту цел завели смо и да се свима добротворима ове општине приређују сваке године редовни парастоси било на имендан ових, било пак у оне дане, кад је који наредио. Овим се уједно подстичу и остали суграђани наши, да се угледају на леп пример приложника и добротвора. И отуда видимо, да је у тим данима и за време оне пређашње управе општинске а по наговору председника др. И. Вучетића придошао овамо пок. Атанасије Герески с прилогом овдашњој срп. гимназији од 30.000 ф., овдашњој срп. вишој дев. школи, односно општини црквеној с 10.000 рубаља или 14.000 фор. „Матици Српској“ опет с 10.000 рубаља или 14.000 фор. а. вр.

По савету нашег председника др. И. Вучетића учинио је прилог и други наш грађанин пок. Тома Зековић овдашњем срп. учитељском конвикту 1000 фор., овдашњој гимназији 6000 ф. и срп. учитељској школи у Сомбору опет око 6000 фор. У то доба пада и прилог овдашњој гимназији од пок. Трифуна Вујиног са 5000 ф. и општини са 3000 ф. Онда је и пок. Марија Трандафил основала свој значајан завештај, који ће скорим своје благодети отпочети.

Ми смо покушали 1880. г. да присилимо децу нашу, што полазе овдашње несрпске школе, да у смислу уредбе школске од 1872. г. долазе сваке недеље на 1—2 сата у српску школу, да се обучавају ту свом матерњем језику и својој православној вери и наши се учитељи (Арк. Варађанин и Ђ. Глибоњски) пријавише, да ће бесплатно ту дужност вршити. Но тадашња конзисторија забранила је, на жалост и на своју срамоту ово племенито и законито деловање.

Зарад украса богослужења и црквеног велељепија успоставили смо овде протопресвитерско помоћничко место, које је годинама било напуштено и чињени су кораци, да се попуни и ђакопско место код саборне цркве, које је такође много година било непопуњено.

Завели смо тачно вођење деце за школу способне и успели смо тим толико, да је 2—3 године повишен број деце, која су школу полазила, са 200. — Заведене су повторне школе на салашима, у јовановској и алмашкој школи и док држава није узела у своје руке бригу око шегртских школа, ми смо и те у свом делокругу неговали и унапређивали.

Зарад већег унапређења просвете народне, набавили смо земљиште и подигли школу на чепејским салашима, заградили тамо двориште и засадили разним облагорођеним воћкицама, које служе тамо народу нашем на углед и украс. У тој школи се уче данас до 70 Срчића, који би иначе дивљали и морално пропадали. Чињени су кораци, да се таква школа подигне и на Нејићевим салашима; али је та мисао заспала под новом управом, а старија није доспела на то раније. Осим тога подигнута је штала на клисанској школи и реновирана је алмашка школа, те је учитељ тамо одељен од црквењака са станом и баштом. Био је спремљен предлог, да се и јовановска школа изнова подигне; али се и ту чекало, да се подигну прво онамо школе, где их никаквих нема, па онда да се поправљају оне, што постоје.

Мислили смо млого и на преустројство унутарњег школског живота, те смо у то име, прво мислили да уклонимо умировљењем старије снаге учитељске, па да их заменимо новим, млађим снагама. Тако смо умировили једне године два старија учитеља К. С. и Т. Д. Установили смо за тим стручан надзор у школама, али је и томе стала на пут тадашња спархиј. школска управа и идеја је напуштена. Школе су нам попуњене свим училима и новим скамијама. У старијим варошким разредима заведен је био и немачки језик, који је сад укинут. У женским школама заведен је постепен методични поступак у ручном женском раду; а рад очувања и крепљења дечијег здравља упутио је месни школ. одбор учитеље, да редовно раде прописане гимнастичне игре, које су такође после напуштене.

Кад су државне школске власти насрнуле на наше автономно право у школској струци, ми смо енергично устали и присилили државне школске власти, да се врате на законити пут и да све одношаје с нашим школама воде путем наших виших автономних школских власти.

Ради поболшања материјалног стања наших учитеља, додали смо им по 80 ф. годишње за дужност црквеног појања и мислили смо и више чинити, чим би изишли на чисто с дугом, који је онда још теретио општину са неколико хиљада, као што смо напред видели.

Осим тога прилагали смо сваке године 100—250 ф. на одело и књиге сироте школске деце, да се омогући тако што боље посећивање школе.

Засадили смо све порте и сва гробља дрвима и то липама и орасима, а јовановску смо заградили и засадили воћем, из наше расаднице у николајевској порти, која је служила за поуку деци основ. школа у облагорођивању воћака. У јовановској порти засађено је преко 300 комада облагорођених воћкица; а тиме смо хтели с једне стране да украсимо порте, а с друге, да прибавимо општини један извор за већи и поспешнији приход. Но ми смо, сад видимо, бадава уложили у то свој труд и општински новац, јер сва нова управа напустила је све то, дрва подивљала, а школу, за дечије обучавање у овом послу, затворила и издаје све то под закуп људма, који упропашћују воће и муку ранијих трудбеника. Од 50 ком. ораха, што су засађени у алмашком гробљу, не видимо данас ни једног комада; па и она дрва, што су красила пут од вароши до алмашког гробља, посечена су до корена, да само не пропадне која главица купуса њиховом садругу и канда тутору, што има ту башту поред пута тог.

Имстак општински за време од 1880.—1888. г. није ни у чем назадовао, него шта више знатно је повећан поред свих оних издатака, што смо напред споменули. Тако је докупљено земљишта на Малом Јарку за школу 1250□ хвати. Код дворишта у кући бр. 38., где је велики суд, докупљено је 171□ хват и ограђено је високим зидом од цигаља. Саборна је порта ограђена лепом гвозденом оградом која служи на украс вароши и дику ове општине. Поред тога су све порте и цркве оправљене и окречене. На гимназијском здању су ходници горе и доле стаклетом затворени, а на здању убогог дома уметнути су нови прозори и нове пећке; а уметнути су нови прозори и на општинској кући, где станује сад др. А. Кода.

Особиту је бригу поклањала управа општинском убогом дому, који је остао у аманет нама млађима као једна најкраснија установа хришћанске добродетељи. У оно време издржавало се у том дому до 28 убогих стараца и старица; установљен је штатут, по ком се има руковати с том установом. Па и то су скоро докинули нови управитељи и старатељи општински. Здање убогог дома унакарадили су, па предали срп. вишој дев. школи а оно мало убогих, што још није побегло и помрло (има их данас само 12) сабили су у стару јовановску школу, из које су изместили децу, да их не би поклопила зграда једног дана. Но ови сироти морају ту остати, ма их и потукло, јер немају куда, осим у прошњу. Кад ови изумру, онда ће, по свој прилици, нестати трага и овој хуманој установи, коју су наши стари подигли себи за душу а роду свом за утеху. И они се још хвале као пријатељи сиротиње!!

Новчану манипулацију пређашње управе приказали смо напред у поменутим тамо рачунима; али биће потребно, да се и овде у најкрупнијим потезима прикаже.

У течају 1880.—1886. године исплаћена је и последња крајцара дуга ерарског, што је заостало из доба председништва пок. Брановачког. За време ових шест година дана исплаћено је које ерарског, које другог дуга фундацијама напешених свега: 21.121 ф. 82 п. Осим тога исплаћена је народном фонду аукта у износу од 736 ф. и од то доба се почело уредно то отплаћивати И верозаконски принос, који би иначе имао да се порезује па народ, плаћен је из општинске благајне у целој своти од 2257 ф. Ово је за то учињено, да се поштеди народ, који је и тако био оптерећен многим парохијалом.

Од то доба се и овај принос почео уредно отплаћивати сваке године.

Како није могао да се утера у оним оскудним годинама сав парохијал, а свештенство се морало плаћати и издржавати: то је само за 1880. и 1881. годину уплаћено из општинске благајне парохијалног терета: 5.659 ф. 81 п.

И кад се све то скупи: онда се види, да је пређашња управа, за поменутих шест година, исплатила дуга укупно: 29.794 ф. 63 н.

Па при свем том издала је још за тих шест година, од којих смо рачун покупили и у своје време побележили: 1280 ф. 45 н. на издржавање срп. девој. школе; 4676 ф. 03 н. на потпору срп. вел. гимназије; 26.731 ф. 64 н. на издржавање осн. нар. школа, у коју је своту узета и поменута накнада учитељима за стан, огрев и деценале, као и зидање салашких школа; те тако је потрошено на просветне цели за поменутих 6 година свега: 36.878 ф. 12 н.

И у тако тешким приликама и околностима ипак је још она управа мислила на умножавање постојећих и подизање нових фондова. Тако је још 1876 г. основан фонд основ. нар. школа, који се прикупљао од венчаница, погреба, приватних испита и глоба родитеља, који не шиљу децу редовно у школу. и данас је тај фонд прирастао до 10.000 ф.

У исто доба основан је и фонд више девој. школе, који се множио прилозима од беседа, што су те ученице приређивале и прилозима других добротвора, а нарочито блажене успомене пок. Атанасија Гереског, те тако поред малог општинског додатка од 100 ф. годишње, достигао је тај фонд данас висину од преко 30.000 фор. а. вр.

И фонд за иконостас саборне цркве износио је 1880. г. тек 4.712 ф. 58 н. а крајем 1886. г. износио је већ: 8.307 ф. и 87 н.

То су, ето, дела и рад старије општинске управе; а шта видимо код нове управе?

Видимо, поред већег прихода, повећан дуг општински; видимо сатрвене воћњаке, уништен скоро убоги дом; архиву још и сад неуређену, поред толиких чиновника и тако добро наплаћених. Видимо гробља неуређена, и видимо за свих 7 година њихова рада само једну нову школу у св. јованској порти једва прошле године окречене куће и школе. Видимо даље једну салашку кућу од 1000 ф. и преустрој убогог дома у школу, ал тако жалосно, да служи на срамоту општини и народу.

Ми смо, ето по рачунима и правоваљаним документима у кратко изнели ток и развитак наше црквено-школске управе у овој општини за време од последњих 15 година дана, којом су управљали пређе тако звани либерали, а данас радикали у свези с конзервативци, па нека свет суди, које је доба било напредније, угледније, виђеније, и онда нека поклаља своје поверење онима, који му се чине, да су боље радили, више привредили, племенитије делали и углед општински више дизали.

Ко је прави и истинити пријатељ општински, знаће из овога лако одабрати оно што је боље.

Ко има уши нека слуша, ко има очи нека гледа.

Мирко.

Нови Сад, 1. марта 1896.

— **Конференција Срба код угарског министра председника.** Ми смо већ јавили, да је угарски министар председник, бароп Банфи, сазвао конференцију Срба посланика и представника свију странака, која би се одржала 26. марта по р. к. у Будимпешти, у палати министарства-председништва. Циљ те конференције у главноме би била, да влада чује сва мишљења о потребама наше народно-црквене автономије. Тако смо читали у страним листовима.

Та конференција је заиста сазвана; но ко је све на њу позван, то не знамо, јер имена нису нигде штампана. Колико смо ми могли дознати, позвани су барон Јован Живковић из Загреба, др. Илија Вучетић и Ђура Вукичевић из Новог Сада. Ко је још позван, не знамо и нисмо могли дознати. Тако се исто не зна ни циљ конференције; толико се зна, да ће та конференција имати само информативни карактер, дакле влада ће тражити да чује разна мњења, а нити ће се гласати, нити ће се шта закључивати.

Ако је намера владина, да се свестрано обавести о нашем положају — томе се не би могло приговорити. Ми смо се увек и тужили па владу, како је једнострано обавештена. Тога ради смо често шиљали министру депутације, да га обавестимо о ситуацији. Али, као што рекосмо, тешко је веровати, да је намера владина искрена. Свакојако влада је требала означити, шта је циљ конференције, да они људи који иду на конференцију, могу претходно знати на чему су, а нужно је било знати и ко је позван, да се дотични могу међусобно споразумети. А и од стране опозиције требало је њих више позвати.

О циљи конференције разно се говори. Тако смо чули, да влада намерава, да одобри сабор ове године али у Будимпешти! Можда ће Банфи и о томе питати присутне Србе, како би се то пришило У сваком случају добро би било, да они, који тамо буду, отворено протумаче мишљење народно. Ако се какво зло спрема, може се спречити,

---

Никола, испуни ме топлотом твога срца, да те тако истинито и искрено љубити научим, као што ти — твоје родитеље љубиш, те старе људе, који дан у дан нашу собу уређују, цвећем ките и брзим корацима се капији журе, да жељно своју децу дочекају, сина Николу, који је толико претрпео, али који је сада велик господин, и његову младу, чије би бело лице и чију би малу руку стара мати тако радо пољубила О, моје лице, моја рука! Када бих само што скорије ту измучену руку изљубити могла, која те је из прашине подигла, једино само зато, — јер осећам, Божија бескрајна милост је са мном, — да ме ти сада из моје душевне празнине подижеш!

Чуј ме, Никола! Моје празно срце је пуно још никад неосећана осећаја. Моја судбина лежи у твојим рукама, ја сам твоја. Маргите, којој си твоју љубав исповедио, нема више; једна нова Маргита стоји пред тобом, и признаје ти своју љубав. Шта ми је свет? Мене се ништа не тиче! Ја бих на највиши врх брега стала и оданде доле викала: „Никола Банди ме љуби!“

Ти не знаш Никола, шта то значи, кад неко уједном осети, да срца има. Ти то не разумеш, јер ти си увек срца имао. Ја га имам само, од када сам твоје писмо читала.

Дођи, дођи и говори са матером! Ти можеш журити летети, јер мати и отац знају све. Отац је матери твоје писмо читао. Очево лице, које сам оштро посматрала, помрачило се у један мах; мати пребледела. Али онда, од једном, о, да си могао видети, кануше сузе из њихових очију; речи долажаху застајући, и пре но што дочита писмо, плакали смо сви троје једно другом на груди. „О, Боже!“ узвикну отац, „хвала ти, што си ми место мога сина, новог сина поклонио“ И суморно лице, које се од смрти мога брата Андора није разведрило, светлело је у небеској радости.

Нико! Мојим родитељима си већ последње дане позлатио. Сад зависи од тебе, да-ли и ја смем твојим родитељима то исто учинити.

Заповедај ми!

Твоја Маргита.

Превела **Владимира.**

или бар дужност према народу налаже, да се то покуша спречити. Свакојако би Банфију требало и то рећи, да он нема права мешати се у наше народно-црквене послове, па и оваку конференцију није требао он сазвати. Таква улога може припадати нашем патријарху а не њему.

Свакако времена су врло озбиљна. У овај мах нико не зна, где се влада мисли зауставити на овом путу. Треба да смо јако опрезни.

У осталом ми ћемо о тој ствари опширније проговорити у идућем броју нашега листа.

— **Нови избори.** Недавно се говорило, да ће барон Банфи распустити заступничку кућу за време милениума и да ће одмах расписати нове изборе. Влада се окапула те своје намере, па, како се говори, после најновијих скандала у мађарском јавном животу, склопила је тајан уговор с опозицијом и крајњој левици је обећала, да јој неће за време избора правити никакве сметње. Крајња левица је опет обећала за то, да ће за време свечаности оставити владу на миру, а да то не упадне у очи. Влада је сигурно рачунала, да ако пре изложбе распише изборе, скренуће на Угарску пажњу странаца, те онда или мора одступити, или пак поновити неправилности при изборима у најнезгодније време. С тога ће нови избори бити у октобру или новембру о. г.

— **Сваштa пред „милениум.“** Престолничка штампа се сада бави најновијом сензацијом, којој су средиште домобрански министар, барон Фејервари, и државни тајник Десидерије Громон. Пре неког времена оштро је напао Фејерварија умировљени министарски саветник Петар Кашић, кога је Фејервари и отерао у пензију. То је Кашићу дало повода, те је у „Немзети Ујшаг“-у изнео врло прљавих ствари против Фејерварија и Громона, али ова господа онда нису ништа марила за то. Како је сада на реду расправа о прорачуну домобранског министарства, то је Кашић издао брошуру, у којој подиже страшну оптужбу и против барона Фејерварија и против Громона. Између осталог вели Кашић у тој брошури, да је Фејервари „најамник (Landsknecht) без домовине и вере и издајица свог народа,“ а за Громона вели, да је смешан „гигерл,“ који се не може узети озбиљно и који је милионе профућкао, „који је са знањем барона Фејерварија у министарству одомаћио систем начела паше и харема,“ па навађа конкретних случајева за то, да је пред Громоном велика заслуга, ако који потчињени званичник има — лепу супругу. Затим Кашић прелази на брак барона Фејерварија и вели, да је Фејервари за оно, што је радио са својом супругом (дао ју је прогласити лудом и затворити у лудницу) достојан Илаве, па га назива „највећим злочинцем овог столећа.“ Кашић завршује овај део своје сензационе брошуре против министра Фејерварија овим речима: „Господине фелдцајгмајсторе! ви сте морални богаљ!“

У другом поглављу брошура оптужује Фејерварија, да је повредио саборско право прорачуна, те да је за државни новац набавио себи сребрног и порцуланског посуђа у вредности од 6—8000 фор. Најпосле отворено позива Кашић министра, да га тужи.

Услед тих разних оптужби позвали су на двобој Кашића барон Фејервари, Громон и министарски саветник Шитра.

Лепе ствари, па баш пред „милениум!“

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** Заступничка кућа је у својој седници од 27. февр. (10. марта) наставила дебату о прорачуну министарства правде. Заст. Вишонтаји вели, да је страначка политика овладала правосуђем. Подноси предлог, да се министар упути, нека што скорије поднесе зак. предлог, да се ограничи компетенција берзанског бираног суда и да се казни наваћање на берзанску игру. Не прима прорачун. — Заст. Мандел је противан Вишонтаијеву предлогу, а прима прорачун. Против прорачуна говорили су још Олаи и Полоњи, а затим се министар правде Ердељи оградио против тврдње заст. Олаија, као да он утиче на рад кр. курије. —

У седници од 28. февр. (11. марта) говорили су против прорачуна министарства правде заступници Лич, Околичањи и Томпа, а Угрон је енергично устао против председника будимпештанског судбеног стола Житваија, зза којега вели, да је суров не само са страанкама, него и са бранитељима. Пошто је министар Ердељи одговорио на неке замерке опозиционих посланика и пошто је Полоњи узео завршну реч, прешло се на гласање и прорачун министарства правде буде примљен у генералној дебати, а предлози Полоњијев и Вишонтаијев ббуду одбијени. Затим се одмах прешло на специјалну дебату и дошло се до тачке „кр. судбени столови“. После тога дошло је на ред неколико интерпелација мање важности.

— **Гроф Голуховски у Берлину.** Бечки и пештански листови се труде, да докажу, е пут министра иностраних дела грофа Голуховског нема никаква политичка смера, и да тај пут најмање стоји у свези са поразом Италије у Африци и са питањем, да-ли је сад Италија кадра одговорити обавезама, које је узела на себе, кад је ступила у тројни савез. Али баш то упорно тврђење о неполитичком значају пута грофа Голуховскога некако даје повода сумњи, да ће гроф Голуховски у Берлину већати о важним политичким питањима. То се види и отуд, што Бизмарков орган „Хамбургер Нахрихтен“ баш овом приликом вели, да Италија не сме узмицати у Африци, јер би то била победа француске политике, која хоће да ослаби Италију и да је учини неспособном, да буде и даље члан тројног савеза. Но у Берлину ће се сад озбиљно узети у претрес и политички положај, који је створен после догађаја на истоку. И највеће оптимисте у тројном савезу признају, да је руско-француски утицај на истоку силно ојачао и да је сасвим потиснуо утицај тројнога савеза, који у последњим догађајима није суделовао као такав, већ раздељено; то нарочито важи са Немачку, која је у кинеско-јапанској размирици ишла руку у руку са својим такмацима, Русијом и Француском. Француски листови нагађају, да је права цел пута Голуховскова у Берлин с једне стране и то, да се углави начин, како би се помогло притешњеној савезници, Италији, а с друге стране, да се приправи терен за то, да Енглеска иступи из својег резервисаног становишта према тројном савезу и да му се јаче приближи, те да се тиме накнади онај губитак, што га је тројни савез претрпео поразом Италије у Африци. Таково тумачење пута грофа Голуховскога у оваким приликама са свим је разумљиво, те се с правом може тврдити, да гроф Голуховски не враћа само посету немачког канцелара, те тиме врши акт савезничке куртоазије, него је отишао у Берлин и по важним политичким пословима.

— **Француска.** Председник републике Фор вратио се са свог пута по Јужној Француској, и мора се признати, да тај пут по њега није најпријатнији. На више места се демонстративно викало Фору у уши: „Живео Буржоа! Доле са сенатом!“ Фор је трпељиво слушао то, а министар председник Буржоа, који беше у пратњи председниковој, није ни једним покретом протестовао против понижавања председничког достојанства. Буржоа, кад је дошао у сукоб са сенатом, удесио је да председник учини овај пут, који беше управо триумф за данашњи радикални кабинет. Буржоа је вешто знао употребити особу Форову за то, да диже своју популарност, али тиме, што је председник па том путу понижаван (у вароши Ласиотату пружен је Фору мртвачки венац и свиран мртвачки марш), створио је Буржоа још горе стање, и „Голоа“ већ говори, да ће Фор одступити. Оваком резултату зацело се нико није надао пре Форова пута на француски југ. У комори се очекују сада бурне дебате.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 1. марта 1896.

— **Епархијска управа бачка.** Конзисторија епархије бачке држаће своју редовну седницу у понедељак 4. (16.) т. м. пре подне, а административни и школски епархијски одбор у уторак 5. (17.) т. м. и то, први одбор пре подне, а други после подне.

— **Мешовити збор српске народне позоришне дружине** појаће у суботу 2. (14.) марта о. г. на годишњем парастосу, који даје у 10 сахати пре подне у саборној цркви својој супрузи Марији — Ђока М. Поповић и кћи му Катица, у знак признања оне велике љубави, коју чини г. Ђока М. Поповић, као месни позоришни благајник и продавач позоришних улазница обдан.

— **Објава годишњег вашара.** Ововарошка капетанија јавља, да ће се идући новосадски годишњи вашар одржати 9. (21.), 10. (22.) и 11. (23.) марта о г. Због постојеће свињске болести, свињи неће бити никако припуштени.

— **Понтонски мост.** Дунав је сасвим чист од леда већ неколико дана, те су услед тога почели намештати понтонски мост на Дунаву између наше вароши и града Петроварадина. Вечерас је намештање моста већ довршено и мост је предан саобраћају.

— **Лажне вести.** Пештански листови разнели су вест, да су два питомца кадетске школе у Каменици пребегла у Србију, и да су их на бегство наговорили агенти српске владе. Чак веле и то, да у Земуну има пуно ухода српске владе, и да њихов посао потпомаже један земунски српски свештеник — То су просте тенденциозне лажи, што су достојне оних, који их протурују у свет.

— **Концерат Надине Славјанске у Старом Бечеју.** Пишу нам 28. февр. (11. марта) из Ст. Бечеја: „Јуче смо имали срећу чути опет овде певање руског певачког друштва Надине Славјанске. Нама то није ништа ново, јер смо их лане у терцету, а преклане у хору слушали. Ал' да-ли су они имали срећу, што су нас ове године посетили — то ће најбоље знати они и — она два чивутска импресарија, који с њима путују. Јер публика се јучерашњој представи богме слабо одазвала. Скоро је било толико певача, колко и публике, па кад по одбитку трошкова остане друштву три форинта, то је онда заиста слаб успех. Наши имућнији земљоделци на таке представе неће да иду, јер више воле слушати „тандрчке“, отменије се куће опет изговарају, „у жалости смо“ или „слушали смо их већ једанпут“ — па тако, ето ти белаја. Истина је, да су многи од овдашњих угледнијих Срба за кратко време поумирали, и да се овде у интелигенцији рапидно губимо, ал' зато се могло још довољно српске публике скупити, само да се хтело. Јер то, што је ко у жалости због самртног случаја, или што је у радости, ако се ко из породице жени и удаје — није изговор, пошто смо јуче на позорници чули и „Оче наш“ и „Господи помилуј“, а таке се песме могу са душевним расположајем увек у склад довести. Ни то није изговор, да смо их већ једаред чули. Јер они заиста тако складно и вешто певају, да би се свако вече могли слушати Та прецизност у упадању, хармонија у хору и феноменални звук басиста могу и најстрожијег критичара задовољити — па опет се тако мало њих одазваше! Од Мађара беху само њих троје, а од Чивута један — е, онда већ можете знати, како су певачи прошли. Одавде су, као што чујем, отишли у Турски Бечеј, јер тамо још нису били, па ваљда ће надокнадити оно, што су овде изгубили. Ми им то од срца желимо, јер су са својим певањем то и заслужили“.

— **Повраћени у активну службу.** Указом краља Александра од Србије повраћен је у активну службу генерал Сава Грујић; исто су тако реактивирани пензионовани потпуковник Ранковић и пензионовани мајор Павле Мишић.

— **Ухапшење бугарског ђака у Београду.** Ми смо донели вест, коју нам је телеграфско звање саопштило, као да су српски жандарми на београдској железничкој станици исекли неког бугарског ђака Христова. Та вест међутим није истинита и очигледно је, да су је у Бечу и Пешти увеличали. О том догађају пишу београдске „М. Н.“ ово: „О афери бугарског ђака Кирила Христова, о чему смо ми већ јавили, бечки и пештански листови злонамерно доносе лажне вести. Тако између осталога, лажно јављају, да је Христов сав исечен сабљама и да је услед тога добио запаљење мозга. Нити је Христов тучен нити је сабљама сечен ни исечен, нити болује ма од чега, а најмање од запаљења мозга, већ је потпуно здрав, ни длака му на глави не фали, и ено га здрава и читава у хапсанама београдске полиције, где чека да га спроведу суду. Исто је тако лаж, да је Христов ухапшен што је вређао Србију и Краља (ма да би било сасвим у реду да је за то ухапшен и кажњен), већ је Христов стао грдити присутне госте у ресторацији и онда је наређено једноме жандарму, да га уклони из ресторације. Кад је жандарм хтео то учинити, Христов је пуцао и једва је савладан, те је спроведен у полицију, а нити је бијен, нити је сабљом исечен. У осталом, ми смо цео тај догађај верно и истинито описали, а кад ипак бечки и пештански листови налазе да им треба лажно представити ствар друкчије, онда ми немамо ништа против тога, до да слегнемо раменима, јер им је намера веома провидна, али неће постићи циља.“

— **Земунско српско добровољно позоришно друштво** приређује у недељу 3. (15.) марта 1896. у дворани хотел централа, у корист набавке друштвене гардеробе, позоришну преставу „Граничари,“ позоришну игру у 3 чина с певањем, од Ј. Фрајденрајха, за српску позорницу удесио А. Хаџић. Музика Ј. Максимовића. Редитељ Сава Пушић.

Новости са стране.

— **Мађарске аристократкиње и Банфијева супруга.** Један бечки лист јавља, да ће супруга министра-председника барона Банфија отпутовати у Италију, где ће се бавити по године, тако да неће учествовати на миленијуму. Исти лист додаје, да је узрок том путовању то, што су многе мађарске аристократкиње изјавиле, да ниједна неће учествовати на миленијској прослави, ако тамо буде и Банфијевица. Банфијевица је пре удаје била учитељица у Ердељу, и аристократкиње јој замерају, да више пута греши против правила „High-life“-а. Вест бечког листа међутим не обистињава се.

— **Социалисте и милениум.** Будимпештански листови се страшно једе, што социалисте иду против милениумске прославе. Они нешто раде у потаји, али се још не зна, шта. Да нешто смишљају, види се и по великим словима исписану натпису на њихову органу: „Скупљајте се на протест против хиљадугодишње направде!“ Полиција води строгу истрагу на све стране, али не може ничему да уђе у траг.

— **Крунисање у Москви.** Крунисање руског цара Николаја II., које ће бити 14. (26) маја у Москви, биће заиста грандиозно. Прастари зидови Кремља видеће опет много владалачких лица а у сјајним дворницама ће много крунисаних глава честитати руском цару и царици. До сада су се пријавили да ће доћи на крунисање ови владари или њихови заступници: нашег краља и краљицу заступаће надвојвода Карло Људевит и његова супруга; немачки царски пар принц Хенрик и супруга му; Француска ће послати нарочито изасланство; Енглеску ће заступати Артур војвода Конатски; Италију војвода напуљски Виктор Емануило; Шпањолска ће такођер послати нарочитог изасланика; Турску ће заступати гази Осман-паша, јунак плевански; Северо-Америчку Унију њен петроградски посланик; Баварску војвода Људевит; Белгију војвода Алберт; Бугарску њен кнез и кнегиња; Кину поткраљ Ли-Хунг-Чанг; Данску престолонаследник Фредерик, па војводе Кристијан и Валдемар; Грчку краљица Олга Константиновна, Софија, супруга престолонаследникова и престолонаследник Ђорђе, пријатељ и спаситељ царев приликом атентата у Јапану. Из Хесена стиже великовојводски пар, из Луксембурга наследни велики војвода, из Јапана један члан царске куће, из Румунске престолонаследник и супруга му. Краљевину Србију заступаће краљ Александар, а Црну Гору кнез Никола. Римску св. столицу заступаће нунције Аљарди, Персију шахов млађи брат Абас Мирза Мулкад, Португалију инфант дон Алфонзо, а Виртемберг војвода Алберт. Сва та висока лица биће гости руског цара и царице.

— **Помиловани хусари.** Познато је нашим читаоцима, да је војнички суд осудио многе хусаре у Братковици, који су убили свог стражмештера, на вишегодишњу робију а главног коловођу у овом убиству, каплара Бороша, на смрт. Сад смо пак у стању јавити, да је краљ исте помиловао тако, да Борош има издржати 20 година тешке робије, а осталима су урачунати 6 месеци, који су одседили у истражном затвору, у одмерену им казну тако, да су њих петнајсторицу већ пустили из затвора и одправили их регименти, да продуже своју војничку дужност.

— **Напрасна смрт.** У Бечу је напрасно умрио од капље гувернер Полтавски, руски прави државни саветник Александар Татишчев.

НОВИЈЕ.

Београд, 29. фебруара. Српска влада је изразила румунској влади жалење, што су неки људи о годишњици проглашења Србије за краљевину полупали прозоре на овдашњем румунском посланству.

Рим, 29. фебруара. Генерал Баратијери ће се ноћас укрцати у Масови за Напуљ. Он је страшно раздражен, те пошто се боје да ће покушати да се убије, чувају га два официра. — Још једна абисинска се војска креће према морској обали. Ситуација Италијанаца је врло неповољна.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

Париз 1. марта. Цар и краљ Фрања Јосиф одликовао је председника републике Фора великим крстом реда Св. Стевана. Знаке тог ордена предао је Фору аустро-угарски посланик у Паризу, гроф Волкенштајн.

Лондон, 1. марта. Овамо јављају из Каира, да против Казале иду две велике дервишке војске, од којих једну води Осман Дигма.

Трговина.

Нови Сад, 1. (13.) марта 1896.

На нашој пијаци је промет незнатан; довози се ране врло мало. па и то се с натегом продаје. Трговци се од купа јако устежу. Највише купују млинари и приватни за своју потребу.

Цене су биле ове:

Пшеница прва роба ф. 6.30, средња ф. 6.10—6.20. Наполица ф. 5.80. Кукуруз прва роба ф. 3.60, средња ф. 3.40—6.50. Зоб ф. 4.20—4.50. Јечам према квалитету од ф. 4.30—4.60. Вика (ланик) јако пренебрегнута, с натегом се продаје по ф. 4.20—4.50. Муар се не довози а и не тражи се. Пасуљ бели фор. 7.60—7.80, а најлепше роба ф. 8.—, жути 6.50—7.—. Све од 100 кгр.

Недељни извештај

Мењачнице Централног Кредитног Завода У НОВОМ САДУ

Течај ефеката и валути.

Категорије	Новац ф. а. вр.	Роба ф. а. вр.
А) Државни дуг:		
Угарска рента у злату	122.25	122.75
„ „ „ крунама	99.—	99.40
Аустр. рента у злату	122.25	122.75
„ „ „ крунама	101.50	102.—
Угарске премијен срећке по ф. 100	159.50	160.50
Државне срећке од г. 1854. К. Б. ф. 250	151.50	153.—
„ „ „ г. 1860. а. вр. ф. 500	148.50	149.50
„ „ „ г. 1860 „ „ ф. 100	158.—	159.—
„ „ „ г. 1864. „ „ ф. 100	195.—	19[illegible].—
Б) Заложнице:		
Срећке аустр. Боденкред. Завод г. 1880.	115.50	116.50
„ угар. хипотекен банке 4%	124.—	126.—
В) Разне срећке:		
Срећке Потиско-сегединске	144.50	145.50
„ Бечке комуналне	169.—	171.—
„ Српске по 100 динара	34.—	36.—
„ Пештанске „Бајзлике“	7.—	7.40
„ Аустр: кредитног завода	203.—	205.—
„ Кнеза Clary-а	58.50	58.50
„ Будимске	60.—	62.—
„ Кнеза Pálffy-а	57.—	58.—
„ Угарског црвеног крста	10.75	11.25
„ Аустр. „ „	18.50	19.—
„ Талијан. „ „	12.—	12.40
„ Кнеза Salm-а	68.50	69.50
„ „Доброг Срца“	3.25	3.50
Г) Валуте:		
Дукати нови	5.69	5.74
„ стари	5.65	5.69
Велики дукати	24.80	25.—
20 франака и фор. у злату	9.56	9.60
Рубље у папиру	1.28	1.28[illegible]

Мењачница „Центр. Кредитног Завода“ у Новом Саду купује и продаје срећке и папире од вредности. Исплаћује купоне без одбитка. Продаје промесе за свако жреб ње најкулантније. Продаје срећке на оброчну отплату, по најумеренијем постотку. Издаје зајмове на срећке, папире од вредности, сребро, злато и драгоцености. Прима срећке и папире од вредности на чување и руковање.

За идуће жребање на дан

1. априла 1896.

Могу се добити:

Промесе Потиско сегединске ф. 3.25.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У суботу 2. (14.) марта: по други пут: **„Северо Торели.“** Драма у 5 чинова, написао Франсоа Копе, с француског превео Душан А. Ђокић.

У недељу 3. (15.) марта по други пут: **„Шокица.“** Позоришна игра у 5 чинова, с певањем и играњем написао Илија Округић-Сремац, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од Д. Јенка.

У уторак 5. (17.) марта први пут: **„Задушне жене.“** Шаљива игра у 4 чина, написао Адолф Ларожн, превео Милан А. Јовановић. **(У корист сиромашних српских вероисповедних школа у будимској епархији.)**

Благодарност.

Приликом пожара, који је био у нашој вароши 29. јануара (10. фебруара) т. г., пала је и моја кућа са целим мојим покретним имањем као жртва разузданог елемента. — Ја сам, на срећу моју, био против ватре осигуран код будим-пештанског осигуравајућег друштва „Фонсиер“, које ми је не само штету најтачније и на најкулантнији начин накнадило, него се и тако предусретљиво према мени показало, да ми је немогуће, а да поменутом друштву и овим путем моју највећу благодарност не изречем и исто грађанству, које има шта за осигурање, као најреелније домаће друштво најтоплије препоручим.

Бернхард Фишер
Нови Сад

70. 1—1

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

Имам на продају добре американске лозе порталис и за каламљење наше домаће чисте врсте од црне скадарке, црног португисца и беле племенке.

У Каменици, 6. марта 1896.

62 4—5 **Стеван Симоновић.**

ШИХТОВ ЧИСТИ САПУН

на коме је законом регистрована заштитна марка

врло је добро осушен, изврсно пере, најмање се троши приликом употребе, гарантује се, да је чист и да рубљу и рукама не шкоди; у опште је најбољи од свију чистих сапуна.

Нико се неће кајати, ако учини с њиме покушај. 64 3—30

Може се добити у већини трговина на мало.

Број 15. ex 1896. 71. 1—3

М. III О.

Стечај.

Отвара се стечај за једног учитеља у Старом Бечеју, и то на месту умировљеног г. Паје Дамјановића, у горњо предградској („ковинској“) школи.

Годишња плата је: 500 форината; за свој и школски огрев 52 фор. 50 н.; за послугу школску 40 фор.; за паушал 12 фор. 60 н. и за пофторну школу — кад буде на реду — 50 фор. а. вр. Уз то има слободан стан са пространом баштом.

Дужности су прописане школском уредбом и наредбама, а осим тога ће и у цркви појати по реду.

Компетовати могу само потпуно оспособљени. Молбе и сведоџбе нека шиљу председништву школског одбора.

Рок стечају излази 7. (19.) априла о. г.

Из седнице школског одбора српске православне црк. општине у Старом Бечеју, 26. фебруара (9. марта) 1896.

Јован Михајловић, перовођа. **Мита Радановић,** потпредседник.

Издавачка књижарница

А. ПАЈЕВИЋА

У НОВОМ САДУ

треба једног **практиканта** који има довољно школске спреме за књижарску радњу. Младићи, вољни за ову радњу, нека се јаве горњој књижарници ради услова. 67. 2—3

За пролетњу сетву

Семена пољопривредног и баштеног најплеменитих ружа и разног дрвећа за украс бољег и сигурног, као и питомих воћака, нуди

семенарска и вртарска трговина

Војина Јовановића у Новом Саду.

Шаље сваком на захтевање свој илустровани ценовник бесплатно.

54. 3—

Новост за Српство.

Велико стоваришће енглеских и француских штофова.

Најновији крој. — Цене умерене.

П. Н.

Ко жели да има ваљано скројено и особито фино израђено

ГРАЂАНСКО И ВОЈНИЧКО ОДЕЛО

нека се изволи обратити на долепотписаног академичара и дипломираног самосталног кројача. Досадашње признање мојих поштованих муштерија најбољи је доказ моје кројачке вештине, а трудићу се, да сваку ону поштовану муштерију, која ме буде својим налогом почаствовала, у сваком погледу потпуно задовољим.

ЈЕДНОГОДИШЊИМ СВОЈЕВОЉЦИМА

стављам до повољна знања, да сваке године путујем четири пута у наша већа места. Ко жели код мене наручити војничко одело, молим да ми саопшти своју адресу, како би га онда могао посетити. Ако у ком месту, где обично не долазим, буде више господе, која желе наручити одело, молим, да ми то јаве, на ку и њих посетити. То исто важи и за господу грађанског сталежа. За укусан, леп и особито елегантан крој и израду јемчим.

С особитим поштовањем

Младен Петровић.

304 20—2

Први српски кројачки салон мушког одела у Будимпешти VI. korona-herczeg utca 5. sz.

Постоји од 1860 године. 21 7—10

Одликована златном и сребрном медаљом.

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА

Наследника Николе Дусинга

у Новом Саду

преко пута српске осн. школе, у сопственој кући, ХАНСКА УЛИЦА БРОЈ 1.

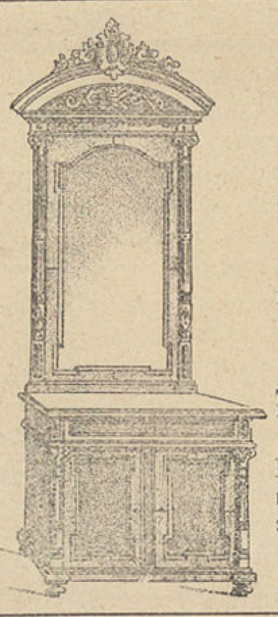

Велико стовариште сопственог производа готових намештаја, шифонера кревета, писаћих столова, дрвених и савијених столица, украса, огледала и др. и др.

Даље: гарнитура за седење, душека, дивана, велики избор простирача, ћебета и завеса.

Прима сваковрсне оправке, украшавање при **сваковрсним свечаностима**, намештаје за хотеле и станове, **снабдевање потребних ствари за младе** по најновијим укусу **и по најјефтинијим ценама.**

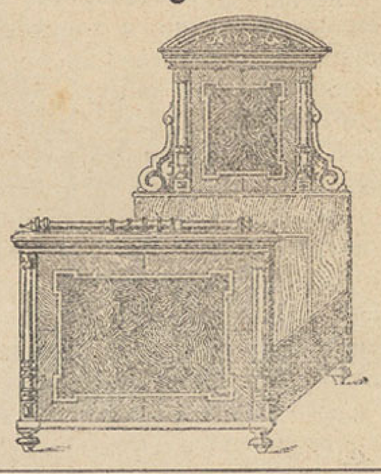

ЧУДО И ПОКОР

чини ново приспело **пролетње и летње одело** — најпомодније израде (конфекције) —

ЗА ГОСПОДУ, ЗА ГОСПОЂЕ И ЗА ДЕЦУ

од најчистијег, правог **камгарна** и **вуне овчије**, по **најновијем** крају, **најфиније** израђено, **боље од ма које** и ма у кога **наруџбине**, а бар — за **50% јефтиније** од којегод конкуренције.

Јављам овом приликом поштованој публици и то, да сам и

У СОМБОРУ

отворио своју, **чудовелику радњу** — конфекције — робе ове врсте; а како пит' ова моја **овдашња радња**, пит' она **моја у Сомбору** нису посао конкуренције — зато молим п. т. публику, нека свог рођеног интереса ради добро на ум узме па фирму, **да не би никакве пометње било.**

Трудићу се и одсад као и досад, да моје п. т. муштерије у сваком погледу потпуно задовољим, и напомињем још:

да су ЦЕНЕ у мене јевтине и строго УТВРЂЕНЕ.

С веленоштовањем

ХАЈНРИХ МОГАН

У НОВОМ САДУ у главној улици број 3, у Недељковићевој кући.

У СОМБОРУ у Кошутовој улици, у Косанића кући.

61 2—

ЦЕНОВНИК

за мушкарце:

Дечије одело, за децу од 3 до 10 година од ф. 2.— до 10.—
За дечаке одело од разне материје од ф. 4.— до 15.—
За одрасле одело од разне материје од ф. 6.50—
За одрасле одело од чисте вуне овчије од ф. 10.— до 30.—
Најфинији жакет и смокинг-одело од ф. 17.— до 30.—
Најфинији салонски капут ил' фрак од ф. 20.50 до 35.—
Елегантни горњи капут — — од ф. 8.— до 22.—
За децу и дечаке горњи капут од ф. 2.25 до 14.—
За спештенике горњи капут од персијена или камгарна — — — од ф. 16 — до 22.—
Чакшире за господу — — — од ф. 1.75 до 10.—

За госпође и за госпођице:

Госпођински жакет са свиленом поставом — — — — — од ф. 3.50 до 26.—
За госпођице жакет са свиленом постаром — — — — — — од ф. 1.50 до 18.—
За госпођице за кишу огртач — од ф. 2.50 до 12.—
Најновији крагнови за госпође — од ф. 2.— до 20.—
Најновији крагнови за огртање — од ф. 7.50 до 30.—

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.